

Marcellus

Zelfontplooiing

Ik heb mijn vader vroeger nooit horen zeggen, dat hij werkte om zichzelf te ontplooien of om z'n sociale contacten te onderhouden. Stapte hij 's morgens op de fiets naar zijn werk terwijl de auto voor de zondag in de garage bleef staan, zaten wij – zijn twee kinderen – en zijn vrouw – mijn moeder – achterop. Figuurlijk dan wel te verstaan, want wij hadden onze eigen verplichtingen. Wij zaten bij wijze van spreken met z'n drieën achterop, omdat wij de reden en de zin van zijn werk waren. Stapte hij 's avonds weer op de fiets op weg naar huis, dan zaten naar zijn zeggen inmiddels andere mensen achterop. We wisten wie hij daarmee bedoelde, maar dat zeg je tegenwoordig niet meer. (Dat waren indertijd mensen die 'te lui' werden genoemd om te werken en daarom voor een uitkering in aanmerking kwamen.)

Een griep of verkoudheid kon hem niet thuishouden. Ik herinner me dat hij een keer stond te werken met een spons in zijn hand, omdat we niet voldoende zakdoeken meer hadden voor zijn verkouden neus. Want de anderen rekenden op hem, hadden hem nodig. De anderen, dat waren de mensen voor en de mensen met wie hij werkte. Nee, ik heb mijn vader vroeger nooit horen zeggen dat hij werkte om zichzelf te ontplooien of om z'n sociale contacten te onderhouden. Wij waren zijn ontplooiing, wij waren zijn sociale contacten.

Ik wil niet beweren dat vroeger alles beter was, want dat was het niet. Maar anders was het wel. Nu brengen veel ouders hun kinderen naar een kinderdagverblijf, omdat ze zelf graag willen werken voor hun sociale contacten. In hun vrije tijd gaan ze zich ontspannen, weer om hun contacten te onderhouden en om zich verder te kunnen ontwikkelen – hun kinderen kijken toe. Als je kinderen niet meer je werk of hobby, niet meer je ontplooiing of je sociale contacten zijn – wat zijn ze dan nog wel?